

BOSNA I HERCEGOVINA
FEDERACIJA BOSNE I HERCEGOVINE
VRHOVNI SUD
FEDERACIJE BOSNE I HERCEGOVINE
Broj: 65 0 Rs 501357 23 Rev
Sarajevo, 31.01.2023. godine

Vrhovni sud Federacije Bosne i Hercegovine u Sarajevu, u vijeću sastavljenom od sudija Amire Sadović, kao predsjednice vijeća, Enise Bilajac i Emine Hulusija, kao članova vijeća, u pravnoj stvari tužitelja R.Č. iz S., ul. ..., koga zastupa punomoćnik Nedžla Šehić, advokat iz Sarajeva, protiv tuženih: 1.) Univerzitet u Sarajevu - Fakultet Zdravstvenih studija u Sarajevu, ul. Bolnička broj 25, koga u revizijskom postupku zastupa punomoćnik Ermin Silajdžić, advokat iz Sarajeva, i 2.) D.A., dekanesa Fakulteta zdravstvenih studija, ul. Bolnička broj 25, koju zastupa punomoćnik Jasmina Cero, advokat iz Sarajeva, radi diskriminacije, mobinga i poništenja akata iz radnog spora, vrijednost spora 10.001,00 KM, odlučujući o reviziji tužitelja, protiv presude Kantonalnog suda u Sarajevu broj 65 0 Rs 501357 18 Rsž od 29.09.2022. godine, u sjednici vijeća održanoj 31.01.2023. godine, donio je:

P R E S U D U

Revizija se odbija.

Odbijaju se zahtjevi tužitelja i prvotuženog za nadoknadu troškova revizijskog postupka.

O b r a z l o ž e n j e

Prvostepenom presudom Općinskog suda u Sarajevu broj 65 0 Rs 501357 15 Rs od 09.11.2017. godine, odlučeno je:

„Općinski sud u Sarajevu oglašava se stvarno nenadležnim za odlučivanje o dijelu tužbenog zahtjeva kojim tužitelj traži da se poništi Rješenje Fakulteta zdravstvenih studija u Sarajevu, broj: 04-1-254/14 od 19.03.2015. godine, kao nezakonit akt.

Općinski sud u Sarajevu oglašava se stvarno nenadležnim, ukidaju se provedene radnje u postupku i tužba u dijelu kojim tužitelj traži da se poništi Odluka o usvajanju revidiranog Nastavnog plana i programa Fakulteta zdravstvenih studija u Sarajevu za I ciklus studija donesena na 8. Redovnoj sjednici Vijeća održanoj dana 21.05.2014. godine kao nezakonit akt se odbacuje.

U preostalom dijelu sa tužbenim zahtjevom da se naloži tuženom da donese Nastavni plan i program Fakulteta zdravstvenih studija u Sarajevu, izvrši izbor nastavnika i saradnika na Fakultetu i zaključi ugovor o radu sa tužiteljem u skladu sa zakonom, da se ponište: Ugovor o radu, broj: 02-1-38-1/15 od 13.01.2015. godine, Odluka Fakulteta zdravstvenih studija u Sarajevu, broj: 04-1-214/15 od 09.03.2015. godine, Ugovor o radu tužitelja, broj: 02-1-295-1/15 od 01.04.2015. godine i Rješenje o prestanku radnog odnosa, broj: 02-1-704/15 od 02.07.2015. godine, kao nezakoniti akti, da se utvrdi da su Fakultet zdravstvenih studija u Sarajevu i D.A., dekanesa Fakulteta zdravstvenih studija u Sarajevu u periodu od 2012. godine, a posebno u periodu od 21.05.2014. godine pa do prestanka ugovora o radu 02.07.2015. godine izvršili mobing i viktimizaciju nad tužiteljem, jer su poduzimanjem radnji diskriminacije i nefizičkog uznemiravanja na njegovom radnom mjestu ponavljanim u dužem vremenskom periodu, sa izrazito ponižavajućim efektima i donošenjem nezakonitih akata direktno ugrozili

njegovo psihičko stanje i doveli do degradacije radnih uslova i njegovog radno/profesionalnog statusa, te im se nalaže da prestanu sa mobingom, diskriminacijom i uznemiravanjem i omoguće tužitelju da se koristi zakonskim pravom na jednako postupanje u toku rada i u vezi sa radom i akademskim napredovanjem kao i da mu solidarno naknade nematerijalnu štetu, uzrokovanu diskriminatornim ponašanjem, a koji se manifestuje kroz mobing i vitimizaciju, u iznosu od 20.000,00 KM i materijalnu štetu, koja se odnosi na troškove dosadašnjeg zastupanja tužitelja u upravnim i sudskim postupcima u iznosu od 5.000,00 KM, sa zakonskim kamatama od dana podnošenja tužbe pa do konačne isplate i da mu naknadi troškove parničnog postupka, sve u roku od 15 dana od dana donošenja presude tužitelj se odbija.

Nalaže se tužitelju da tuženim solidarno naknadi troškove parničnog postupka u iznosu od 10.905,57 KM u roku od petnaest (15) dana od pravosnažnosti presude.”

Drugostepenom presudom Kantonalnog suda u Sarajevu broj 65 0 Rs 501357 18 Rsž od 29.09.2022. godine (st.1.) žalba tužitelja je odbijena kao neosnovana i prvostepena presuda potvrđena; (st.2.) odbijen je zahtjev tužitelja za naknadu troškova na ime sastava žalbe; (st.3.) odbijen je zahtjev tuženih za naknadu troškova na ime sastava odgovora na žalbu.

Protiv drugostepene presude reviziju je blagovremeno izjavio tužitelj, po punomoćniku, zbog povreda odredaba parničnog postupka i pogrešne primjene materijalnog prava, sa prijedlogom da se revizija usvoji ta presuda preinači tako da se usvoji tužbeni zahtjev tužitelja uz naknadu cjelokupnih troškova postupka. Zahtijeva nadoknadu troškova za sastav revizije u iznosu od 1.120,00 KM.

Prvotuženi u odgovoru na reviziju, osporava navode revizije tužitelja, sa prijedlogom da se ista odbaci ili odbije. Zahtijeva nadoknadu troškova za sastav odgovoru na reviziju u iznosu od 1.310,40 KM.

Drugotužena nije podnijela odgovor na reviziju tužitelja.

Ispitujući pobijanu presudu u smislu odredbe člana 241. ZPP¹ ovaj sud je odlučio:

Revizija je blagovremena.

Navodi prvotuženog o neblagovremenosti revizije, a koje je iznio u odgovoru na reviziju, nisu prihvatljivi. Naime, iz stanja spisa predmeta proizilazi da je pobijanu drugostepenu presudu tužitelj, putem advokata, primio dana 08.11.2022. godine, a revizija je sudu podnijeta 12.12.2022. godine, dakle u roku od 30 dana iz člana 237. stav 1. ZPP.

Osim toga, po tužbi za zaštitu od diskriminacije rok za podnošenje zahtjeva za reviziju iznosi tri mjeseca od dana uručenja drugostepene presude - član 13. stav 4. Zakona o zabrani diskriminacije² (dalje: ZZD).

Revizija je dopuštena.

S obzirom da u ovoj parnici za zaštitu prava iz radnog odnosa, i drugih prava, istovremeno su istaknuti i zahtjevi za zaštitu od diskriminacije (član 13. stav 4. ZZD) to je revizija uvijek dozvoljena (član 13. stav 2. ZZD, pa tužitelj nepotrebno traži dopuštanje revizije pozivom na odredbe člana 237. stav 3. i 4. ZPP.

¹ Zakon o parničnom postupku (Službene novine FBiH broj 53/03, 73/05 i 19/06 i 98/15)

² „Službeni glasnik BiH“ broj 59/09 i 66/16

Revizija nije osnovana.

Neprihvatljiva je tvrdnja revidenta da je drugostepeni sud propustio da donese „odluku o svim postavljenim zahtjevima kako je to regulisano odredbama člana 55. i člana 178. ZPP“.

Naime, u tužbi predmetne parnice tužitelj je istaknuo više tužbenih zahtjeva koji su u međusobnoj vezi (objektivna kumulacija zahtjeva - stav 1. člana 55. ZPP) i traži da sud usvoji sve postavljene zahtjeve. Prvostepeni sud svojom presudom odlučio je o svim postavljenim zahtjevima tužitelja, a drugostepeni sud odlučujući o žalbi tužitelja potvrdio je prvostepenu presudu u cijelosti u svim zahtjevima tužitelja, pa ovaj sud nalazi paušalnim, a time i neosnovanim navode revidenta da je pobijana presuda zasnovana na povredi odredbe člana 55. u vezi sa članom 209. stav 1. ZPP.

Odredbom člana 178. ZPP uređen je procesni institut alternativnog ovlaštenja tuženog (*facultas alternativa*), a kako u ovoj parnici nema takvog ovlaštenja, to je neosnovan prigovor revizije tužitelja o povredi odredbe člana 178. u vezi sa članom 209. stav 1. ZPP.

Neprihvatljiv je prigovor revidenta da je drugostepeni sud propustio sankcionisati pogrešnu primjenu člana 8. ZPP od strane prvostepenog suda, uslijed čega je pobijana presuda zahvaćena povredom odredaba parničnog postupka iz člana 209. stav 1. ZPP. Suprotno tome, prvostepeni sud je izvedene dokaze cijenio u skladu sa odredbom člana 8. ZPP i u obrazloženju svoje presude pravilno i iscrpno izložio proces pojedinačne ocjene izvedenih dokaza, njihovog dovođenja u međusobnu vezu i izvođenja zaključka o postojanju odnosno nepostojanju pravno relevantnih činjenica za donošenje odluke u ovom sporu, a kako je to pravilno zaključio i drugostepeni sud u razlozima svoje odluke.

Drugostepeni sud je u smislu člana 221. ZPP ispitao prvostepenu presudu i ocijenio žalbene navode tužitelja koji su od odlučnog značaja sa aspekta predmeta spora pravilno primjenjujući odredbu člana 231. ZPP. Pri ovom, uvjerenje o neosnovanosti žalbenih prigovora tužitelja drugostepeni sud je opravdao jasnim i potpunim razlozima koje kao pravilne prihvata i ovaj sud, a obrazloženje drugostepene presude po svom sadržaju odgovara zahtjevu koji je u tom pogledu postavljen odredbom člana 191. stav 4. ZPP.

Ocjena pravnih učinaka utvrđenog činjeničnog stanja ne predstavlja primjenu člana 8. ZPP, već primjenu materijalnog prava.

Slobodnoj ocjeni izvedenih dokaza od strane suda stranka ne može osnovano suprotstaviti svoju ocjenu dokaza ukoliko ista u sebi uključuje prigovore činjenične prirode, koji u revizijskom postupku nisu relevantni (član 240. stav 2. ZPP).

Prema tome, u postupku pred drugostepenim sudom nije učinjena povreda odredaba parničnog postupka iz člana 209. ZPP, pa ovaj sud nalazi da nije osnovan revizijski razlog iz člana 240. stav 1. tačka 1. tog zakona.

Nije osnovan ni revizijski razlog pogrešne primjene materijalnog prava (član 240. stav 1. tačka 2. ZPP).

U postupku koji je prethodio reviziji, nižestepeni sudovi su utvrdili:

- da je Senat Univerziteta u Sarajevu (dalje: Senat) svojim odlukama od 29.10.2009. godine, dao saglasnost na izbor tužitelja u zvanje docenta za dvije naučne oblasti na Fakultetu zdravstvenih studija u Sarajevu (dalje: FZS) i to: oblast 7 „Okolinsko zdravlje“ (odluka broj: 04-1-903/09) i oblast 11 „Zdravstveni menadžment“ (odluka broj: 04-1-929/09). Na osnovu tih odluka prvotuženi je izabrao tužitelja u zvanje docenta za obje te oblasti na period od pet godina, koje odluke je dana 03.11.2009. godine potpisao v.d. dekan prvotuženog, H.R.. Između tužitelja i prvotuženog zaključen je Ugovor o radu broj: 02-1-942/09 od 06.11.2009. godine, na period od 06.11.2009. do 06.11.2014. godine, za poslove nastavnika u zvanju docenta za obje te oblasti; članom 9. tog ugovora je propisano da ugovor prestaje istekom vremena na koji je zaključen;
- da je kod prvotuženog 2009. godine (mandat v.d. dekana) osnovan novi studij pod nazivom „Zdravstveni menadžment“ a koji je ukinut odlukom Senata zbog nezakonitog osnivanja. Senat na sjednici od 28.04.2010. godine stavio je van snage odluku o davanju saglasnosti na izbor tužitelja u zvanje docenta za oblast „Zdravstveni menadžment“ uz obrazloženje da je ista donijeta u skladu sa dopisom kantonalne inspekcije, a Vijeće prvotuženog potom donijelo odluku kojom stavlja van snage odluku o izboru tužitelja u zvanje docenta za oblast „Zdravstveni menadžment“;
- da je Vijeće prvotuženog, osnovom odluke Senata od 29.10.2009. godine, o saglasnosti na izbor tužitelja u zvanje docenta za oblast „Okolinsko zdravlje“ donijelo novu Odluku od 21.01.2010. godine o izboru tužitelja u zvanje docenta za tu oblast, na period od pet godina, koju je potpisala drugotužena;
- da je rješenjem prekršajnog suda od 18.03.2011. godine prvotuženi oglašen odgovornim za prekršaj zbog osnivanja studija pod nazivom „Zdravstveni menadžment“ i izrečena mu novčana kazna.;
- da je tužitelj u zvanju docenta za oblast „Okolinsko zdravlje“ kod prvotuženog imao nastavu na jednom predmetu „Mentalna higijena u ekološkom okruženju“ koji je izučavan u drugom semestru; da je ovaj predmet revizijom nastavnog plana i programa prebačen na izučavanje u VII semestar; da je u vezi ove revizije tužitelj upoznat i bio učesnik iste (e-mail od 25.04.2014. godine). Osnovom Izvoda prvotuženog (prečišćen tekst) iz Naučne matične oblasti i njima pripadajući predmeti proizilazi da je predviđena 21 naučna matična oblast i njima pripadajuće predmete. Tako pod 7. predviđena je oblast „Okolinsko zdravlje“ i lista od 18 predmeta iz ove oblasti;
- da se tužitelj za pokretanje procedure u više zvanje obratio drugotuženoj podneskom iz 2012. godine, i dva podneska iz 2014. godine istog datuma (28.05.2014.), jedan podnesak se odnosio za oblast „Okolinsko zdravlje“, a drugi za oblast „Zdravstveni menadžment“;
- da se tužitelj obratio drugotuženoj za sazivanje sjednice, u povodu kojega je održana 3. vanredna sjednica Vijeća prvotuženog dana 30.06.2014. godine, a za koju je tužitelj dostavio materijal u formi pismenog podneska od 27.06.2014. godine, pod nazivom: Diskusija na lični zahtjev – obrazloženje mog glasanja protiv „odabranih komisija“ za odbranu master radova i nelegalno sazvanih sjednica na NNV“; da u istom, između ostalog, ukazuje na mobing. Ta je sjednica održana sa jednom tačkom dnevnog reda: „1. Docent, dr. R.Č. – diskusija na lični zahtjev“; da na toj sjednici se diskutovalo po dobijenom materijalu tužitelja;
- da je prvotuženi dana 16.11.2014. godine objavio konkurs za izbor nastavnika u sva nastavna zvanja više nastavnih oblasti, između ostalih i naučne oblasti 7 „Okolinsko zdravlje“ za 2 izvršioca, sa punim radnim vremenom; da za ovu oblast se prijavila tri kandidata, tužitelj u zvanje vanrednog profesora sa punim radnim vremenom; S.M. u zvanje docenta; S.H. u zvanje redovnog profesora;
- da je prvotuženi za oblast „Okolinsko zdravlje“ imenovao Komisiju za pripremu prijedloga za izbor dva nastavnika u sva naučno nastavna zvanja u sastavu: prof. dr. F.Lj., prof. dr. B.N. i prof. dr. V.S.. Dana 24.01.2015. godine, član komisije prof. dr. B.N. pisanim putem

obavijestila je FZS da se povlači iz komisije zbog toga što joj tuženi nisu blagovremeno dostavljali potrebnu dokumentaciju i informacije, a jedan od kandidata tražio broj telefona i e-mail adresu na koju će joj dostaviti izvještaj; da je 03.02.2015. godine na sjednici Vijeća prvotuženog ona razriješena dužnosti člana komisije, a za novog člana određen S.H., vanredni profesor prvotužene za oblast „Okolinsko zdravlje“ koji je, u međuvremenu, povukao svoju prijavu na isti konkurs; da ostala dva člana komisije, su nepromijenjeni;

- da je Komisija u novom sastavu objavila svoj Izvještaj od 27.02.2015. godine, sa jednoglasnim zaključkom da tužitelj kao kandidat ispunjava sve uslove za izbor u nastavno naučno zvanje vanrednog profesora, sa prijedlogom da se isti izabere;
- da je međuvremenu, dana 06.11.2014. godine, tužitelju isteklo vrijeme na koje je bio zaključen ugovor o radu od 06.11.2009. godine za poslove u zvanju docenta (oblast Okolinsko zdravlje i Zdravstveni menadžment), a dana 21.01.2015. godine isteklo vrijeme važenja Odluke o izboru tužitelja u zvanju docenta za oblast Okolinsko zdravlje od 21.01.2010. godine;
- da je dana 13.01.2015. godine, između prvotuženog kao poslodavca i tužitelja kao zaposlenika zaključen ugovor o radu za poslove „saradnika za nastavno naučna pitanja“ na period od 21.01.2015. do 31.03.2015. godine, sa početkom rada 21.01.2015. godine (dan isteka posljednje odluke o izboru);
- da je 09.03.2015. godine na sjednici Vijeća prvotuženog donijeta odluka kojom se tužitelj razrješava članstva u vijeću; da je ista stupila na snagu danom donošenja; da je tužitelj sa istom upoznat;
- da je 19.03.2015. godine na sjednici Vijeća prvotuženog razmatran izvještaj Komisije za izbor u zvanja po konkursu za oblast „Okolinsko zdravlje“; da tužitelju nije dozvoljeno da prisustvuje toj sjednici Vijeća zbog prestanka članstva; da je tužitelj tražio da učestvuje toj sjednici bez prava glasa; da nakon glasanja (na prijedlog drugotužene koja je rukovođila istom) sjednica je zatvorena za javnost, a tužitelj istu napustio;
- da na toj sjednici, nakon razmatranja izvještaja i prijedloga komisije, Vijeće prvotuženog nije usvojilo izvještaj komisije za izbor tužitelja u zvanje vanrednog profesora za oblast Okolinsko zdravlje, sa devet glasova protiv i dva glasa za, da je kao razlog tog neizbora u zvanje, navedeno da tužitelj nema objavljenih pet radova u referentnim indeksiranim časopisima iz oblasti u koju se bira;
- da je prvotuženi donio Rješenje od 19.03.2015. godine o neizboru tužitelja, u kojem je obrazloženo da se izbor tužitelja u zvanje nije mogao izvršiti iz razloga što nisu zadovoljeni minimalni uslovi definisani članom 89. ZOVO i članom 156. Statuta UNSA. U pravoj pouci je navedeno da protiv ovog konačnog rješenja može se pokrenuti upravni spor kod Kantonalnog suda u Sarajevu u roku od trideset dana od dana prijema;
- da je dana 03.04.2015. godine, između prvotuženog kao poslodavca i tužitelja kao zaposlenika zaključen ugovor o radu za poslove „saradnika za strukturiranje naučnog fonda pri biblioteci“ na period od 01.04.2015. do 10.07.2015. godine, sa početkom rada 01.04.2015. godine (prvi dan poslije isteka prethodnog ugovora o radu);
- da je prvotuženi svojim dopisima od 07.04.2015. godine tužitelju dostavio: 1. Odluku Vijeća od 19.03.2015. godine o neusvajanju izvještaja komisije sa prijedlogom za izbor tužitelja u zvanje vanredni profesor, 2. obavijestio da mu je 31.03.2015. godine prestao radno pravni angažman, te zamolio tužitelja da najdalje zaključno sa 10.04.2015. godine, razmotri potpisivanje ponuđenog ugovora o radu na određeno vrijeme od 03.04.2015. godine, čije potpisivanje je, kako se navodi, tužitelj odbio;
- da je tužitelj, putem punomoćnika dostavio svoj prigovor od 09.04.2015. godine na ovu ponudu ugovora o radu; da je dopisom od 10.04.2015. godine, obavijestio prvotuženog da zbog bolovanja nije u mogućnosti doći na potpisivanje navedenog ugovora i da u prilogu dostavlja tri primjerka potpisanih kopija ugovora o radu, koji su ništavi i nezakoniti jer ih potpisuje i dostavlja pod prisilom i prijetnjom otkaza;

- da je prvotuženi dopisom od 30.04.2015. godine molio tužitelja da pristupi potpisivanju ponuđenog ugovora o radu od 03.04.2015. godine u prostorijama tuženog jer još uvijek nije u originalu potpisan od strane tužitelja;

- da je tužitelj protiv odluke Vijeća o neizboru u zvanje vanredni profesor, pokrenuo upravni spor za poništenje te odluke, pred Kantonalnim sudom u Sarajevu;

-da je prvotuženi donio rešenje od 02.07.2015. godine kojim je tužitelju prestao radni odnos sa 01.07.2015. godine, sa obrazloženjem da je isteklo vremene po ugovoru o radu od 03.04.2015. godine za poslove „saradnika za struktuiranje naučnog fonda pri biblioteci“ i da nema potrebe za produženje ugovora ;

- da je dopisom od 09.07.2015. godine, prvotuženi obavijestio tužitelja da je istekom vremena na koji je zaključen, prestao da važi ugovor o radu od 03.04.2015. godine, te da rješenje o prestanku radnog odnosa, dokumente, radnu knjižicu može preuzeti narednih šest mjeseci do 16.01.2016. godine, a da će u suprotnom navedeni dokumenti biti deponovani kod općine Centar; da iz poštanske potvrde je utvrđeno da je tužitelju ta pošiljka putem EMS-a dostavljena 10.07.2015. godine;

- da se tužitelj dana 29.07.2015. godine prijavio na Biro za zapošljavanje;

- da je na osnovu predstavke tužitelja od 23.03.2015. godine, kantonalni prosvjetni inspektor obavio usmjereni inspekcijski nadzor prvotuženog dana 30.03.2015. godine, i aktom od 01.04.2015. godine obavijestio tužitelja da je prvotuženi u odnosu na izmjenu ugovora o radu tužitelju postupio suprotno članu 107. stav 1. Zakona o visokom obrazovanju, uz navode da postupanje po toj odredbi je uvjetovano okončanjem konkursne procedure, a što nije konkretni slučaj;

-da je Kantonalna uprava za inspekcijske poslove donijela rješenje od 28.04.2015. godine, kojim je izrekla mjeru upozorenja prvotuženom, upozoravajući da je obaveza raspisivanja konkursa za izbor akademskog osoblja, obavezno šest mjeseci prije isteka izbornog perioda postojećih članova akademskog osoblja;

-da je aktom Ministarstva za obrazovanje, nauku i mlade KS od 07.05.2015. godine, konstatovano da je u odnosu na tužitelja prvotuženi prekršio Zakon o visokom obrazovanju u smislu provođenja konkursne procedure po navedenom konkursu, da je procedura izbora pitanje akademske autonomije, da je tužitelju osigurana zaštita protiv odluke Vijeća fakulteta o neizboru u zvanje;

- da je Institucija Ombudsmena za ljudska prava BiH, Ured u Sarajevu, donio Preporuku od 16.12.2015. godine i to: 1.) preporuku FZS da donese Pravilnik o unutrašnjoj organizaciji i sistematizaciji radnih mjesta i da shodno tome preispitaju zaključene ugovore o radu i status tužitelja, obzirom da je propuštanje preduzimanaja zakonskih obaveza koje se odnose na blagovremeno raspisivanje konkursa i neodgovaranja na zahtjeve tužitelja itd., rezultiralo do dovođenja tužitelja u status neizvjesnosti; i 2.) preporuku Ministru za obrazovanje, nauku, kulturu i mlade KS, da shodno svojim nadležnostima poduzme aktivnosti koje će osigurati zakonito djelovanje FZS posebno u dijelu da je izvršavanje djelatnosti fakulteta osigurano adekvatnim brojem izvršilaca definirano Pravilnikom o unutrašnjoj organizaciji i sistematizaciji radnih mjesta;

- da među parničnim strankama nije sporno da tužitelj ima suprugu i četvoro djece od kojih dvoje sa težim oblikom mentalne retardacije; da je tužitelj jedini zaposlen u svojoj porodici, da je tužitelj radio u organizaciji „Zeleni polumjesec“ za BiH; da je izvodio nastavu u Bihaću na Visokoj zdravstvenoj školi; da je tužitelj odlukama Senata Univerziteta u Bihaću od 29.12.2011. godine na Visokoj zdravstvenoj školi u Bihaću izabran u zvanje docenta za predmet Zdravstvena psihologija, a odlukom od 15.03.2012. godine u zvanje vanrednog profesora za predmet Komunikacijske vještine; da za ovaj radni angažman tužitelj nije tražio, niti imao saglasnost tuženih;

- da je tužitelj tokom 2013. godine počev od 22.02.2013. do 25.10.2013. godine sa dužim i kraćim prekidima bio na bolovanju; da protiv njega tuženi nisu pokretali postupak, da je drugotužena od bihačkog fakulteta 24.05.2013. godine dobila informaciju o angažmanu tužitelja u ljetnom i zimskom semestru;
- da je tužitelj kod prvotuženog bio mentor za dva kandidata na postdiplomskom master studiju; da tužitelj nije bio u komisijama;
- da je osnovom medicinskog vještačenja utvrđeno da je tužitelj nakon doživljenih stresnih situacija na poslu, koje su se intenzivirale u toku 2015. godine, nakon što mu je Naučno-nastavno vijeće fakulteta odbilo prijedlog za napredovanje u više zvanje, tužitelj u navedenom periodu ukupno, trpio duševnu bol jakog intenziteta dvadeset dana, srednjeg intenziteta dva mjeseca i slabog intenziteta narednih šest mjeseci, te da je opšta životna sposobnost tužitelja bila privremeno umanjena pet mjeseci u procentu od 20%.

Na temelju ovako utvrđenog činjeničnog stanja, a za koja je vezan revizijski sud (član 240. stav 2. ZPP), prvostepeni sud je pravilno zaključio, a drugostepeni sud osnovano prihvatio takav stav da ne predstoji stvarna nadležnost suda za odlučivanje o tužbenom zahtjevu tužitelja u dijelu navedenom u prvom i drugom stavu izreke prvostepene presude, a da preostali dio tužbenog zahtjeva tužitelja nije osnovan. Za te pravne zaključke nižestepni sudovi su kroz obrazloženje svojih presuda dali jasne, potpune i detaljne razloge, a koje kao pravilne prihvata i ovaj revizijski sud.

Protivno stanovištu revidenta, u odnosu na tužbeni zahtjev kojim tužitelj traži da se poništi rješenje prvotuženog (broj 04-1-254/14) od 19.03.2015. godine (o neizboru u naučno zvanje vanredni profesor) nižestepeni sudovi su pravilno raspravili i razriješili prigovor tuženih o nenadležnosti parničnog suda, zaključivši da je isti osnovan. Ovo, jer parnični sud nije stvarno nadležan za odlučivanje o ovom postavljenom zahtjevu tužitelja (član 17. i član 27. ZPP, član 27. Zakona o sudovima u FBiH³, član 101. stav 3. Zakona o visokom obrazovanju).

Naime, odredbom člana 101. stav 3. Zakona o visokom obrazovanju Kantona Sarajevo⁴ (dalje: ZOVO) propisano je da Vijeće organizacione jedinice utvrđuje prijedlog odluke o izboru i dostavlja je senatu na odlučivanje; stavom 4. te odredbe je propisano: „ U slučaju kada vijeće ne utvrdi pozitivan prijedlog odluke iz stava (3) ovog člana, odluka vijeća je konačna i protiv nje se može pokrenuti upravni spor pred Kantonalnim sudom u Sarajevu u roku od 30 dana od dana prijema odluke.“

Kod utvđenih činjenica da je prvotuženi od Kantonalnog suda u Sarajevu, dana 14.05.2015. godine, primio na odgovor tužbu tužitelja, radi poništenja rješenja broj: 04-1-254/14 od 19.03.2015. godine u upravnom sporu, to nižestepeni sudovi pravilno nalaze da tužbu u ovom dijelu tužbenog zahtjeva tužitelja je nesvrshodno ustupiti (član 67. st. 2.ZPP) drugom sudu (ovdje Kantonalnom sudu u Sarajevu).

Bez uticaja na drugačiju odluku su navodi revidenta da u pokrenutom upravnom sporu je njegova tužba odbačena, ukazivanjem na presudu Vrhovnog suda Federacije BiH broj 09 0 U 023863 18 Uvp od 01.10.2020. godine, a koja presuda je priložena uz reviziju, iz koje proizilazi da je donijeta u rješavanju po zahtjevu prvotuženog za vanredno preispitivanje sudske odluke, Kantonalnog suda u Sarajevu od 10.01.2018. godine.

---

³ Službene novine FBiH broj 38/05

⁴ „Službene novine Kantona Sarajevo broj 42/13 – prečišćeni tekst i 13/15

Naime, revident potpuno gubi iz vida da u parničnom postupku sud nije ovlašten ispitivati pravilnost i zakonitost odluke donesene u upravnom sporu, jer odluka iz upravnog spora može biti dovedena u pitanje samo po pravnim lijekovima koji su u tom postupku predviđeni.

U odnosu na tužbeni zahtjev kojim tužitelj traži poništenje Odluke Vijeća prvotuženog od 21.05.2014. godine (o usvajanju revidiranog nastavnog plana i programa prvotuženog za I ciklus studija) nižestepeni sudovi su pravilno ocijenili osnovanim prigovor tuženih o nenadležnosti suda (član 16. st. 2. ZPP) i tužbu u ovom dijelu zahtjeva odbacili. Po ocjeni i ovog suda, za odlučivanje o ovom zahtjevu tužitelja nadležno je kantonalno resorno ministarstvo, a ne sud.

Naime, članom 146. stav 2. ZOVO je propisano da je Ministarstvo obavezno poništiti odnosno obustaviti od izvršenja odluku tijela visokoškolske ustanove, ako je protivna zakonu, podzakonskim i provedbenim aktima navedenim u zakonu, pa je isto nadležno poništiti i prijedlog za izmjenu i dopunu primjene studijskog programa (član 42. stav 1. ZOVO); članom 148. stav 1. tačka 10. ZOVO su propisane i prekršajne kazne ako visokoškolska ustanova izvodi studij, utvrđuje nastavne predmete i donosi nastavne planove i programe suprotno članovima 40. i 41. ZOVO. Članom 40. tog zakona propisano je da nastavni plan i program donosi Senat na način i po postupku utvrđenim statutom. Pomenuta zakonska odredba iz člana 41. istog zakona se odnosi na nastavne predmete u okviru studijskog programa, a odredbom člana 56. f. Statuta UNSA je propisano da Senat donosi nastavne planove i programe za sva tri ciklusa studija, te prati njihovu primjenu. Odredbom člana 121. stav 1. Statuta UNSA da se nastavni planovi i programi mogu mijenjati i dopunjavati na način na koji su doneseni.

U postupku koji je prethodio reviziji tužitelj nije niti tvrdio da je sporna odluka o revidiranju nastavnog plana i programa kod prvotuženog bila predmet postupka za poništavanje pred nadležnim kantonalnim ministarstvom.

U odnosu na tužbeni zahtjev tužitelja kojim traži da se naloži tuženom da donese nastavni plan i program, izvrši izbor nastavnika i zaključi ugovor o radu sa tužiteljem, nižestepeni sudovi su pravilno primijenili materijalno pravo kada su isti odbili kao neosnovan, jer prema odredbi člana 5. ZOVO, donošenje nastavnog plana i programa i izbor akademskog osoblja, spada u akademsku autonomiju visokoškolske ustanove.

Protivno pravnom rezonovanju revidenta, u odnosu na tužbeni zahtjev tužitelja kojim traži poništenje Ugovora o radu, broj: 02-1-38-1/15 od 13.01.2015. godine nižestepeni sudovi su pravilno primijenili materijalno pravo kada su isti odbili kao neosnovan. U postupku koji je prethodio reviziji, tužitelj nije dokazao činjenične tvrdnje o nezakonitosti spornog ugovora o radu.

Sporni ugovor o radu je zaključen na određeno vrijeme za period od 21.01.2015. do 31.03.2015. godine, a ugovoreno je (čl.9.) da isti prestaje istekom vremena na koji je zaključen, i isti je prestao sa istekom dana 31.03.2015. godine - član 86. ZOR⁵.

Neprihvatljiva je tvrdnja tužitelja isticana u prvostepenom postupku, u žalbi, koju ponavlja i u reviziji da je u to vrijeme imao validan ugovor o radu i da je njegov ugovor prerastao u ugovor o radu na neodređeno vrijeme. Revident zanemaruje da prethodni ugovor o radu broj: 02-1-942/09 od 06.11.2009. godine za poslove nastavnika u zvanju docenta iz oblasti Okolinsko

---

⁵ Zakon o radu („Sl. novine FBiH“ 43/99, 32/00 i 29/03)

zdravlje i Zdravstveni menadžment je zaključen na period od 06.11.2009. do 06.11.2014. godine, je prestao dana 06.11.2014. godine, po sili zakona, protekom roka na koji je bio zaključen, i isti nije mogao prerasti u ugovor na neodređeno vrijeme u smislu člana 19. stav 4. ZOR. Ovo, jer za ugovor o radu od 06.11.2009. godine mjerodavan je ZOVO (lex specialis), a koji, između ostalog, reguliše period izbora i statusna pitanja akademskog osoblja. Tako, odredbom člana 88. ZOVO je propisano (st.1.) da se akademsko osoblje na Univerzitetu bira na određeni izborni period, i to (tč.d) docent na period od pet godina s mogućnošću jednog ponovnog izbora; u stavu 4. je propisano da član akademskog osoblja zaključuje ugovor o radu s visokoškolskom ustanovom na period na koji je izabran.

Odredbom člana 107. (st.1.) ZOVO propisano je da kada član akademskog osoblja nakon isteka izbornog perioda ne bude izabran u isto ili više zvanje, visokoškolska ustanova može, prije otkazivanja ugovora o radu, ponuditi članu akademskog osoblja zaključivanje novog ugovora o radu na poslovima za koje se ne traži izbor u akademsko zvanje ako za to postoji mogućnost i potreba, a (st.4.) te odredbe da član akademskog osoblja u zvanju docenta i vanrednog profesora može biti izabran u više zvanje i prije isteka perioda na koji je biran ukoliko ispuni uvjete za izbor u više nastavno zvanje i ukoliko je proveo u nastavi najmanje tri godine nakon posljednjeg izbora.

Odredbom člana 187. Statuta UNSA propisano je (st.1.) da osoblju Univerziteta prestaje radni odnos na način i pod uvjetima utvrđenim općim propisima o radu, ovim statutom i općim aktima Univerziteta/organizacije jedinice; (st.2) da akademskom osoblju, pored načina utvrđenih stavom 1. ovog člana, radni odnos prestaje i u sljedećim slučajevima: a) ukoliko nakon isteka izbornog perioda na način i prema proceduri predviđenoj Zakonom i ovim statutom ne budu izabrani u isto ili više zvanje i ukoliko ne zaključe ponuđeni izmijenjeni ugovor o radu.

Pri ovom nižestepeni sudovi imaju u vidu, da je tačno da u vrijeme zaključenja spornog ugovora o radu na snazi je bila Odluka o izboru tužitelja u zvanje docenta broj: 04-1-76/10 od 21.01.2010. godine za oblast Okolinsko zdravlje kojom je tužitelj biran na period od pet godina, koja odluka je stupila na snagu danom donošenja, pa je ista važila do 21.01.2015. godine. Međutim, u spornom ugovoru o radu je kao datum početka rada tužitelja upravo naveden dan prestanka važenja navedene odluke (21.01.2015. godine).

Takođe, tačno je da prvotuženi u spornom ugovoru o radu pogrešno naveo odredbu člana 107. st. 1. ZOVO, a koja se odnosi na situacije „okončane“ procedure po konkursu, a što u predmetu nije slučaj. Međutim ta pogreška, sama za sebe, nema dejstva za poništenje ugovora, kako to neosnovano smatra revident. Naime, ponuda prvotuženog učinjena tužitelju kao postojećem članu akademskog osoblja kojemu je istekao izborni period, za zaključenje spornog ugovora sa istom plaćom i materijalnim prinalležnostima kao u prethodnom ugovoru, po ocjeni ovog suda, nije nedopuštena (pravo na rad). Tužitelj je znao da prvotuženi ponudu za zaključenje spornog ugovora čini u vrijeme kada je u toku izborni proces po konkursu, koji je u odnosu na njega raspisan sa kašnjenjem, a njemu istekao izborni period. Tužitelj zaključenjem spornog ugovora ponudu prvotuženog je prihvatio i istu nije opozvao. Tužitelj u postupku koji je prethodio reviziji nije dokazao ni da je ugovor zaključen pod prijetnjom, odnosno manama volje u smislu člana 60. ZOO⁶, a pobuda zbog kojih je ugovor zaključen ne utiče na njegovu punovažnost.

Iako je sporni ugovor zaključen u vrijeme trajanja konkursne procedure, početak rada je „počev od 21.01.2015. godine“ tj. dana kada po sili zakona je isteklo vrijeme na koje je tužitelj

---

⁶ Zakon o obligacionim odnosima (Sl.list RBiH 2/92 i 13/94 i Sl.novine FBiH 29/03 i 42/11)

posljednjom odlukom iz 2010. godine biran u zvanje docenta za oblast Okolinsko zdravlje, a po sili zakona tužitelju već je prestao ugovor o radu koji je zaključio kao član akademskog osoblja 06.11.2009. godine, pa se konkretno nije radilo o otkazivanju ugovora, niti je postojala prijetnja od otkaza.

Akademskom osoblju, oduzimanje naučnog zvanja podrazumijeva posebnu proceduru po Statutu UNSA, pa na status naučnog zvanja, irelevantan je sporni ugovor o radu.

Tužitelj nije dokazao ni da je u smislu odredbe člana 88. st. 4. ZOVO, nakon isteka izbornog perioda, u konkursnoj proceduri izabran u isto ili više akademsko zvanje, pa da bi prvotučeni bio obavezan zaključiti novi ugovor o radu sa tužiteljem, kao članom akademskog osoblja. Okolnost da je prvotučeni sa kašnjenjem u odnosu na tužitelja objavio konkurs, ne dovodi do drugačije odluke, jer konkurs da je i blagovremeno objavljen, samo po sebi, ne znači uspješnost rezultata izbora u zvanje vanrednog profesora na koje je tužitelj konkurisao.

Osim toga tužitelj se nije ni prijavio za docenta, pa i da je blagovremeno okončan konkurs isti ne bi mogao biti ponovno izabran za docenta u skladu sa vlastitom prijavom isključivo u zvanje vanrednog profesora.

U odnosu na tužbeni zahtjev kojim tužitelj traži poništenje Odluke broj: 04-1-214/15 od 09.03.2015. godine, a kojom je razriješen članstva u vijeću prvotučenog, nižestepeni sudovi su pravilno primijenili materijalno pravo kada su isti ocijenili neosnovanim, jer tužitelj nije dokazao postojanje uslova za status člana vijeća fakulteta u smislu člana 124. ZOVO i člana 92. Statuta UNSA.

Naime, odredbom člana 124. stav 1. ZOVO propisano je da Vijeće fakulteta ili akademije čini akademsko osoblje iz reda nastavnika, predstavnici asistenata, viših asistenata i predstavnici studenata u skladu sa statutom visokoškolske ustanove.

Odredbom člana 92. stav 2. tačka (3) Statuta UNSA propisano je da Vijeće fakulteta/akademije čini akademsko osoblje iz reda nastavnika u radnom odnosu sa punim radnim vremenom, te najmanje po jedan predstavnik viših asistenata, asistenata i najmanje tri studenta vodeći računa o godinama i ciklusima studija.

Kod toga da je Ugovor o radu broj: 02-1-942/09 od 06.11.2009. godine tužitelja u zvanju docenta prestao protekom petogodišnjeg roka na koji je bio zaključen tj. dana 06.11.2014. godine; da je prestala važnost Odluke o izboru tužitelja u zvanje docenta broj: 04-1-76/10 od 21.01.2010. godine za oblast Okolinsko zdravlje na FZS, kojom je tužitelj biran na period od pet godina tj. važila do 21.01.2015. godine; da nakon isteka tog perioda tužitelj nije izabran u isto ili više akademsko zvanje (prvotučeni nije ni bio u obavezi zaključiti novi ugovor o radu sa tužiteljem u smislu čl. 88. st. 4. ZOVO); da je toku konkursne procedure tužitelj zaključio ugovor o radu broj: 02-1-38-1/15 od 13.01.2015. godine na poslovima (saradnika) za koje se ne traži izbor u akademsko zvanje – to je osnovan pravni stav nižestepeni sudova da tužitelj više formalno nije ispunjavao uslove iz člana 92. Statuta UNSA i člana 124. ZOVO. Naime, sporna odluka je deklaratorne naravi, a tužitelj nije dokazao da postoje razlozi za njeno poništenje.

U odnosu na tužbeni zahtjev kojim tužitelj traži poništenje Ugovora o radu broj: 02-1295-1/15 od 01.04.2015. godine koji je između prvotučenog kao poslodavca i tužitelja kao zaposlenika, zaključen na period od 01.04.2015. do 01.07.2015. godine na poslovima „saradnika za

struktuiranje naučnog fonda pri biblioteci fakulteta“ nižestepeni sudovi su pravilno primijenili materijalno pravo kada su ocijenili da tužbeni zahtjev tužitelja nije osnovan.

Članom 9. spornog ugovora propisano je da isti prestaje istekom vremena na koji je zaključen, dakle isti je prestao dana 01.07.2015. godine (član 86. ZOR).

Pri ovom, nižestepeni sudovi pravilno nalaze da tužitelj nije dokazao iznijete činjenične tvrdnje da je isti potpisao u ostavljenom roku pod prisilom i prijetnjom otkaza dok je bio na bolovanju, a nastavljeni pritisci tako što mu prvotuženi šalje dopise 03.04.2015. i 07.04.2015. godine kojim ga pozva da se javi radi potpisivanja navedenog ugovora.

Činjenica da prvotuženi svojim dopisom od 07.04.2015. godine, tužitelja informiše da mu je sa danom 31.03.2015. godine prestao radno pravni status, ponudio mu zaključenje novog ugovora o radu i molio da dođe, ne mogu se smatrati prijetnjom, pa ni prijetnjom otkazom ugovora o radu jer je tužitelj sa tuženim imao samo ugovore zaključene na određeno vrijeme i ni jedan od njih nije otkazan, već su naprotiv svi zaključeni ugovori o radu prestali po sili zakona istekom vremena na koji su bili zaključeni.

U odnosu na tužbeni zahtjev kojim tužitelj traži poništenje Rješenja o prestanku radnog odnosa, broj: 02-1-704/15 od 02.07.2015. godine nižestepeni sudovi su pravilno primijenili materijalno pravo kada su isti odbili kao neosnovan.

Naime, u postupku koji je prethodio reviziji je utvrđeno da je u spornom rješenju, prvotuženi kao poslodavac naveo da je tužitelju prestao ugovor o radu broj: 02-1-295-1/15 od 01.04.2015. godine, zaključen na određeno vrijeme, istekom vremena na koji je sklopljen, i to sa danom 01.07.2015. godine. Pri ovom, u obrazloženju spornog rješenja, istaknuto je da je tužitelju 01.04.2015. godine ponuđen na zaključivanje ugovor o radu broj: 02-1-295-1/15 kojim se raspoređuje na poslove i radne zadatke „saradnika za struktuiranje naučnog fonda pri biblioteci prvotuženog“, da je taj ugovor zaključen na period od tri mjeseca (zaključno sa 01.07.2015. godine), da je period na koji je zaključen ugovor istekao; da ne postoji potreba za produženjem istog; da je sindikalna organizacija prvotuženog dala pismenu saglasnost 02.07.2015. godine da imenovanom, sa danom isteka ugovora o radu, prestane radni odnos.

U ovakvoj činjeničnoj i pravnoj situaciji, nižestepeni sudovi pravilno nalaze da je ugovor o radu broj 02-1-295-1/15 od 01.04.2015. godine, zaključen na određeno vrijeme (od 01.04.2015. do 01.07.2015.) ex lege prestao dana 01.07.2015. godine.

Imajući u vidu utvrđene činjenice da prvotuženi u spornom rješenju je naveo da nema potrebe za produženjem ugovora tužitelju kao članu akademskog osoblja, koji je po tom ugovoru angažovan na poslovima (saradnik) za koje se ne traži izbor u akademsko zvanje, to su nižestepeni sudovi pravilno primijenili materijalno pravo kada su zaključili da je sporno rješenje zakonito i tužbeni zahtjev odbili kao neosnovan. S obzirom da sporno rješenje o prestanku radnog odnosa ima deklarativan karakter, to prigovori revidenta o pogrešnoj primjeni materijalnog prava nisu prihvatljivi.

Na nezakonitost ove odluke ne utiče ni sadržaj dopisa od 09.07.2015. godine, jer je navedeno postupanje u skladu sa odredbom člana 22. Pravilnika o radnoj knjižici kojom je propisano da je najkasnije u roku od pet dana od dana prestanka radnog odnosa poslodavac dužan zaposleniku vratiti radnu knjižicu, a ako zaposlenik po prestanku radnog odnosa ne podigne radnu knjižicu, poslodavac, u roku od osam dana od dana prestanka radnog odnosa, predaje

radnu knjižicu, uz potvrdu o prijemu, nadležnoj službi prema sjedištu ili prebivalištu poslodavca.

U odnosu na zahtjev za zaštitu od diskriminacije, tužitelj tužbenim zahtjevom traži „utvrđenje diskriminacije - da su Fakultet zdravstvenih studija i D.A., dekanesa tog fakulteta u periodu od 2012. godine, a posebno u periodu od 21.05.2014. godine pa do prestanka ugovora o radu 02.07.2015. godine, izvršili mobing i viktimizaciju nad tužiteljem jer su poduzimanjem radnji diskriminacije i nefizičkog uznemiravanja na njegovom radnom mjestu, ponavljani u dužem vremenskom periodu sa izrazito ponižavajućim efektima i donošenjem nezakonitih akata, direktno ugrozili njegovo psihičko stanje i doveli do degradacije radnih uslova i njegovog radno/profesionalnog statusa, te im se nalaže da prestanu sa mobingom, diskriminacijom i uznemiravanjem i omoguće tužitelju da se koristi zakonskim pravom na jednako postupanje u toku rada i u vezi sa radom i akademskim napredovanjem kao i da mu solidarno naknade nematerijalnu štetu, uzrokovanu diskriminativnim ponašanjem, a koji se manifestuje kroz mobing i viktimizaciju, u iznosu od 20.000,00 KM i materijalnu štetu, koja se odnosi na troškove dosadašnjeg zastupanja tužitelja u upravnim i sudskim postupcima u iznosu od 5.000,00 KM sa zakonskim kamatama od dana tužbe pa do konačne isplate“.

Ovaj tužbeni zahtjev tužitelj, u bitnom, je zasnovao na navodima o nezakonito promjenjenom nastavnom planu i programu, a kojim su isključeni predmeti koje je predavao tužitelj; raspisivanju konkursa za izbor u zvanje po isteku zakonom propisanog roka čime je tužitelj eliminisan iz nastave i Nastavnog vijeća; donošenjem rješenja o neprihvatanju izvještaja komisije za napredovanje i izbor tužitelja u više zvanje i propuštanje da se istom odlukom bar odluči o reizboru tužitelja u isto zvanje; isključivanjem tužitelja iz nastave i Nastavnog vijeća, prije okončanja konkursne procedure koja je, propustom tuženog, kasnila i dok je tužitelj još imao validan ugovor o radu i odluku o imenovanju; ponudom novog, nezakonitog i ponižavajućeg ugovora o radu pod prijetnjom za poziciju stručnog saradnika kojim se tužitelju oduzima status nastavnika akademskog osoblja; neisplaćivanjem plate tužitelju koji je na bolovanju i koji je pod pritiskom potpisao ugovor o radu i ignorisanjem svih zahtjeva tužitelja; da su kandidati sa daleko slabijim referencama, daleko manje objavljenih radova i postignutih rezultata, dobijali od Nastavnog vijeća pozitivne odluke o imenovanju odnosno izboru u viša zvanja.

Pri ovom ističe da odbijanje Nastavnog vijeća da donese pozitivnu odluku o izboru tužitelja u više zvanje imalo za svrhu da onemogući ili ugrožava priznavanje, uživanje ili ostvarivanje na ravnopravnoj osnovi prava i sloboda u svim oblastima javnog života; da su tuženici tim radnjama i odlukama djelovali sa namjerom da tužitelja dovedu u nepovoljan položaj u odnosu na druge članove akademskog osoblja, da bez ikakve argumentacije nisu donijeli odluku o reizboru tužitelja u istom zvanju, što predstavlja akt različitog postupanja i neposredne diskriminacije; da posebno pritisci dok je na bolovanju, da po svaku cijenu i pod prijetnjom otkaza, potpiše nezakonit ugovor o radu za neodgovarajuće radno mjesto, predstavlja radnje mobinga i uznemiravanja koji su usmjereni na ponižavanje i degradiranje tužitelja u svim aspektima njegove ličnosti i profesionalnog statusa.

Članom 7. ZOVO, između ostalog, propisano je (st.2.) Na akreditiranoj i licenciranoj visokoškolskoj ustanovi ne može se ograničiti pristup visokom obrazovanju, direktno ili indirektno, prema bilo kojoj stvarnoj ili pretpostavljenoj osnovi suprotnoj ustavu, zakonima i međunarodnom pravu, kao što su spol, rasa, seksualna orijentacija, fizički ili drugi nedostatak, bračno stanje, boja kože, jezik, vjeroispovijest, političko ili drugo mišljenje, nacionalno, etničko ili socijalno porijeklo, veza s nekom nacionalnom zajednicom, imovina, rođenje ili prema

nekom drugom statusu. (st.3.) U smislu stava (2) ovog člana, obaveza je svih tijela upravljanja, rukovođenja, nadzora, stručnih i drugih tijela na visokoškolskoj ustanovi da u postupku izbora i imenovanja obezbijede odgovarajuću spolnu i nacionalnu zastupljenost. (st.4.) Tijela iz stava (3) ovog člana su obavezna preduzeti sve potrebne aktivnosti, u okviru utvrđenih nadležnosti, s ciljem sprečavanja vršenja diskriminacije članova akademske zajednice, kao i osiguranja njihovog akademskog napredovanja, te ravnopravnog sudjelovanja u realizaciji nastavnog, naučnonastavnog, umjetničkog, umjetničkonastavnog, naučnoistraživačkog rada i stvaralaštva u sva tri ciklusa studija, kao i u postupku angažmana na drugim organizacionim jedinicama.

Članom 2. ZZD je propisano (st.1.) da diskriminacijom, u smislu ovog zakona, će se smatrati svako različito postupanje, uključujući svako isključivanje, ograničavanje ili davanje prednosti utemeljeno na stvarnim ili pretpostavljenim osnovama prema bilo kojem licu ili grupi lica i onima koji su s njima u rodbinskoj ili drugoj vezi na osnovu njihove rase, boje kože, jezika, vjere, etničke pripadnosti, invalidite, starosna dob, nacionalnog ili socijalnog porijekla, veze s nacionalnom manjinom, političkog ili drugog uvjerenja, imovnog stanja, članstva u sindikatu ili drugom udruženju, obrazovanja, društvenog položaja i pola, seksualne orijentacije, rodnog identiteta, spolnih karakteristika, polnog izražavanja ili orijentacije, kao i svaka druga okolnost koja ima za svrhu ili posljedicu da bilo kojem licu onemogući ili ugrožava priznavanje, uživanje ili ostvarivanje na ravnopravnoj osnovi prava i sloboda u svim oblastima života; (st.2.) da zabrana diskriminacije primjenjuje se na sve javne organe kao i na sva fizička ili pravna lica, kako u javnom tako i u privatnom sektoru, u svim oblastima, a naročito: zaposlenja, članstva u profesionalnim organizacijama, obrazovanja, obuke, stanovanja, zdravstva, socijalne zaštite, dobara i usluga namijenjenih javnosti i javnim mjestima, te obavljanja privrednih aktivnosti i javnih usluga

Prema odredbi člana 3. stav 1. ZZD neposredna diskriminacija je svako različito postupanje po osnovama utvrđenim u članu 2. ovog zakona, odnosno svako djelovanje ili propuštanje djelovanja kada je neko lice ili grupa lica dovedena ili je bila ili bi mogla da bude dovedena u nepovoljniji položaj za razliku od nekog drugog lica ili grupe lica u sličnim situacijama.

Prema odredbi člana 4. stav 3. ZZD mobing je oblik nefizičkog uznemiravanja na radnom mjestu koji podrazumijeva ponavljanje radnji koje imaju ponižavajući efekat na žrtvu čija je svrha ili posljedica degradacija radnih uslova ili profesionalnog statusa zaposlenog.

Odredbom člana 15. stav 1. ZZD propisano je da kada lice ili grupa lica u svim postupcima predviđenim ovim zakonom, na osnovu njima raspoloživih dokaza, učine vjerovatnim da je došlo do diskriminacije, teret dokazivanja da nije došlo do diskriminacije leži na suprotnoj strani.

U antidiskriminacijskom postupku tužitelj dokazuje činjenice: a) da postoji različito postupanje; b) da je to različito postupanje utemeljeno na jednom od zabranjenih osnova i c) postojanje komparatora ili hipotetičkog komparatora, kao osobu ili grupu osoba koja se nalazi u sličnoj situaciji kao i tužitelj. Tužitelj nije dužan sve navedene činjenice dokazati u postupku sa stepenom sigurnosti. Sa stepenom sigurnosti tužitelj je dužan dokazati da posjeduje karakteristike na osnovu koje smatra da je diskriminisan, te da su se postupci tuženih, zbog kojih je podnio tužbu, zaista i desili, odnosno postojanje radnje ili mjere tuženog i da je tom radnjom ili mjerom pogođen. Sa stepenom pretežne vjerovatnoće tužitelj je dužan dokazati diskriminirajući osnov i različito postupanje u odnosu na komparatora.

Navodni počinitelj, vjerovatnost diskriminacije može pobiti na dva načina: (1) tako da u postupku sa stepenom sigurnosti dokaže da tužitelj nije u sličnoj ili usporedivoj situaciji sa svojim komparatorom ili (2) da se razlika u postupanju ne zasniva na pravno zaštićenoj osnovi već na drugim objektivnim razlozima. Ukoliko ne uspije na navedeni način pobiti vjerovatnost diskriminacije, navodni počinitelj diskriminacije mora sa stepenom sigurnosti dokazati da je različito postupanje bilo objektivno opravdana i proporcionalna mjera.

U odnosu na navode tužitelja da tuženi poduzimanjem radnji izmjene nastavnog plana i programa su postupali diskriminirajuće, jer da jedini predmet koji je predavao u II semestru je prebačen u VII semestar, i po konkursu nije bilo „potrebe“ za nastavnikom na ovom predmetu do 2017. godine, ovaj revizijski sud prihvata pravni zaključak nižestepenih sudova da tužitelj nije sa stepenom pretežne vjerovatnoće dokazao postojanje diskriminacije i mobinga.

ZOVO u smislu Bolonjskog visoko-obrazovnog principa rada ustanovljava pravo fakultetu da mijenja nastavni plan i nastavni program. Senat je te promjene u nastavnom planu i programu prvotuženog usvojio, a tužitelj za te promjene znao i u istim učestvovao. Iz E-mail-a od 25.04.2014. godine, pod naslovom „Revizija nastavnog plana i programa FZS“, koji je tužitelju poslala A.H., proizilazi da je tužitelju u prilogu email-a dostavljen i dopis, na kojem je kao pošiljatelj označen prvotuženi a potpisnik dekanesa fakulteta. U dopisu se navodi da prvotuženi na osnovu evaulacije Bolonjskih studijskih programa provodi reviziju nastavnih planova i programa za I ciklus studija, da se zbog toga tužitelju, kao odgovornom nastavniku na predmetu „Mentalna higijena u ekološkom okruženju“, dostavlja stari izvedbeni program iz tog predmeta i formular za izradu novog, koji treba dopuniti sa naučno-stručnim novitetima iz navedenog predmeta, s obzirom da je u pitanju revizija postojećeg programa te da pored ostalog, novi izvedbeni program dostavi u roku od sedam dana.

Odredbom člana 56. f. Statuta UNSA propisano je da Senat donosi nastavne planove i programe za sva tri ciklusa studija, da prati njihovu primjenu, a odredbom člana 121. stav 1. tog Statuta da se nastavni planovi i programi mogu mijenjati i dopunjavati na način na koji su doneseni. Odredbom člana 146. stav 2. ZOVO je propisano da je Ministarstvo obavezno poništiti odnosno obustaviti od izvršenja odluku tijela visokoškolske ustanove, ako je protivna zakonu, podzakonskim i provedbenim aktima navedenim u zakonu.

Naime, do promjene nastavnog plana i programa kod prvotuženog nije došlo samo u naučnoj oblasti Okolinsko zdravlje, u okviru koje je tužitelj izvodio nastavu za jedan predmet (Mentalna higijena u ekološkom okruženju), jer je nesporno da promjena nastavnog plana i programa su bile i u drugim naučnim oblastima, dakle ne može se dovesti u vezu sa različitim postupanjem prema tužitelju na pravno zaštićenoj osnovi iz člana 2. stav 1. ZZD.

U odnosu na navode tužitelja o „potrebi“ za nastavnim osobljem u objavljenom konkursu, valja primjetiti da konkurs nije se odnosio za izbor u zvanje za 1 predmet kojeg je tužitelj predavao, već između ostalog, i za naučnu oblast Okolinsko zdravlje, koja oduhvata listu 18 predmeta, a tužitelj nije ni tvrdio da iz ove oblasti svi predmeti prebačeni na izučavanje u VII semestar.

Tužitelj u postupku koji je prethodio reviziji nije dokazivao postojanje komparatora (uporednik), a to je osoba koja se nalazi u činjenično sličnim okolnostima kao žrtva diskriminacije, s tim da je glavna razlika između njih „pravno zaštićena osnova“. Zaštićeni osnovi predstavljaju ključni element diskriminacije, jer različito tretiranje osoba postaje diskriminacija ukoliko se razlikovanje zasniva na jednom od zaštićenih osnova iz člana 2. stav 1. ZZD.

Također, ni okolnost da se na drugim univerzitetima i fakultetima donose drugačiji nastavni planovi i programi nego kod prvotuženog, ne može se temeljiti presumpcija o postojanju diskriminacije ili mobinga.

U odnosu na navode tužitelja o diskriminatornoj radnji tuženih da konkurs nije raspisan u zakonskom roku najmanje šest mjeseci prije isteka izbornog perioda tužitelja, na koju zakonsku obavezu je tuženi upozoren i od strane nadležnih organa, valja pomenuti da je nesporno konkurs raspisan 16.11.2014. godine, a kod prvotuženog Odluka o izboru tužitelja u zvanju docenta u oblasti Okolinsko zdravlje je važila za izborni period do 21.01.2015. godine.

Činjenica da je prvotuženi zakasnio sa objavom konkursa u odnosu na tužitelja kao postojećeg člana akademskog osoblja u zvanju docenta, sama po sebi, nije dokaz pretežne vjerovatnoće o postojanju diskriminacije i mobinga, a kako to i nižestepeni sudovi pravilno nalaze. Naime, zbog okolnosti zakašnjele objave konkursa, nema mjesta zaključku da je tužitelj „eliminisan“ iz nastave i nastavnog vijeća, jer rješenje o neizboru tužitelja u zvanje vanrednog profesora je obrazloženo razlozima o neispunjavanju uslova za izbor, a protiv kojeg ima pravo na sudsku zaštitu u postupku propisanom posebnim zakonom.

Pojedinačni akt poslodavca (rješenja, odluka, i dr.) protiv koga zaposlenik ima pravo na zaštitu u postupku propisanom posebnim zakonom, samo za sebe, nije dokaz pretežne vjerovatnoće o postojanju diskriminacije i mobinga.

Tužitelj nije isključen iz nastavnog vijeća kao rezultat vjerovatnosti diskriminacije i mobinga, imajući u vidu da odluka prvotuženog kojom je tužitelj razriješen članstva u nastavnom vijeću prvotuženog je donijeta nakon isteka izbornog petogodišnjeg perioda u zvanju docenta (ugovor o radu iz 2009. i odluka o izboru iz 2010. godine), a nisu pravno utemeljeni navodi tužitelja da je imao validan ugovor o radu i odluku o imenovanju. Naime, ZOVO je *lex specialis*, kojim je određeno da ugovori o radu sa akademskim osobljem mogu biti zaključeni na određeno vrijeme (duže od dvije godine) i da ne mogu prerasti u ugovore o radu neodređeno vrijeme, a pomenutim zakonom (član 124. stav 1. ZOVO) kao i Statutom UNSA (član 92. stav 3.) je propisano ko čini vijeće fakulteta.

U odnosu na navode tužitelja o diskriminatornoj radnji tuženih zbog ponude novog ugovora o radu na poslovima „saradnika“, ovaj sud prihvata pravno utemeljenim stav nižestepениh sudova da ponuda za zaključenje ugovora o radu broj 02-1-38-1/15 od 13.01.2015. godine, prije okončanja konkursne procedure, na poslovima (čl.3.ugovora) saradnika za nastavno-naučna pitanja na fakultetu, na period dva mjeseca i 10 dana (čl.1.ugovora), sa zadržanom plaćom i naknadama (čl.6.ugovora) kao po ugovoru o radu prije isteka izbornog perioda, nije nedopuštena.

Po ocjeni i ovog suda, predmetna ponuda tuženih za navedeni ugovor, nije postupanje iz koje se može zaključiti da je imalo za svrhu, niti je njen efekat bio povreda dostojanstva tužitelja i stvaranje degradirajućeg, ponižavajućeg ili uvredljivog okruženja, pa time ni kvalifikovati mobingom i diskriminacijom.

Ovaj sud nalazi da su tuženi dokazali razuman odnos proporcionalnosti između sredstva korištenog od strane prvotuženog (ugovor o radu na 2,5 mjesečni period, sa istom plaćom) i cilja koji se nastojao realizovati, da tužitelj nije bez radnopravnog statusa do okončanja konkursne procedure i otkloni stanje neizvjesnosti tužitelja zbog kašnjenja sa raspisivanjem

konkursa. Sam tužitelj je potvrdio da mu je rečeno da novi ugovor o radu treba da „premosti vrijeme“ sticanja uslova za njegov izbor.

Ovim ugovorom tužitelju nije oduzeto naučno zvanje niti onemogućeno njegovo akademsko napredovanje, jer naučno zvanje se oduzima u posebnom postupku i proceduri koju provodi Senat (član 168. Statuta UNSA).

Iako sa kašnjenjem prvotuženi je objavio konkurs i tužitelju je omogućeno da se pod jednakim uslovima kao i drugi kandidati prijavi bilo za isto zvanje (docenta), bilo za više zvanje (vanrednog profesora), a u slučaju ostvarenog izbora i zaključi radni odnos nastavnika.

Činjenica da prvotuženi nije donio odluku o „reizboru“ tužitelja u isto zvanje, takođe nije dokaz vjerovatnoće o postojanju diskriminacije i mobinga, s obzirom da se tužitelj po konkursu nije prijavio za izbor nastavnika u zvanju docenta već samo u zvanju vanrednog profesora.

Tužitelj nije niti predložio dokaze da su kandidati sa daleko slabijim referencama, daleko manje objavljenih radova i postignutih rezultata, dobijali od Nastavnog vijeća prvotuženog pozitivne odluke o imenovanju o izboru u viša zvanja, odnosno nije dokazao vjerovatnost da je kao nastavnik prvotuženog zbog vjere, rase, spola ili drugog zabranjenog osnova iz člana 2. stav 1. ZZD, različito tretiran u odnosu na druga lica koja se nalaze u istoj ili sličnoj situaciji, a prema kojoj su tuženi drugačije postupali nego u odnosu na njega, i da je time prekršena zabrana diskriminacije i mobinga.

Pri ovom, nižestepeni sudovi su imali u vidu da je tužitelj u iskazu naveo da je pozitivno ocjenjivan za rad, da je za stepen drugog ciklusa studiranja bio mentor za dva kandidata, kada su mu uskraćena mentorstva, da takvo ponašanje nije bilo samo prema njemu, već i prema drugima, da nije bio član komisija, ali da se tako nije ponašalo samo prema njemu, jer od 6 profesora 3 nisu bila ni u jednoj komisiji.

Tužitelj nije niti predložio dokazao da mu nije isplaćivana plaća dok je bio na bolovanju.

Tužitelj nije učinio vjerovatnim postojanje diskriminacije i mobinga osnovom nepostupanja prvotuženog za raspisivanja konkursa za izbor nastavnika za oblast „Zdravstvenog menadžmenta“ a koje je tražio svojim zahtjevom od 28.05.2014. godine. Ovo, imajući u vidu da je Senat UNSA na prijedlog prvotuženog, na sjednici održanoj 02.11.2011. godine ukinuo tu naučnu oblast.

U postupku koji je prethodio reviziji, utvrđene su činjenice da je poništen izbor tužitelja u zvanje docenta za oblast „Zdravstveni menadžment“ iz razloga usklađivanja rada prvotuženog sa zakonom, a prvotuženi je prekršajno kažnjen za osnivanje studija „Zdravstveni menadžment“.

Slijedom svega naprijed iznijetog, okolnosti koje navodi tužitelj, po ocjeni ovog suda, nisu imale za svrhu niti je njihov efekat bio povreda dostojanstva tužitelja i stvaranje zastrašujućeg, neprijateljskog, degradirajućeg, ponižavajućeg ili uvredljivog okruženja pa da je time prekršen princip zabrane diskriminacije iz člana 3. i člana 4. stav 3. ZZD.

Tvrdnje tužitelja o viktimizaciji zbog otvorenog ukazivanja na nezakonitosti u radu tuženih nisu sa pretežnom vjerovatnoćom mogle dovesti u vezu sa diskriminacijim i mobingom.

Ponovno pozivanje tužitelja dok je bio na bolovanju da potpiše ugovor o radu od 01.04.2015. godine, jer mu je prethodni ugovor o radu istekao, iako se radi o ponavljanoj radnji, pravilno nižestepeni sudovi nalaze da nisu imale za svrhu niti je njihov efekat bio povreda dostojanstva tužitelja, niti je usmjereno na grubo ponižavanje i degradiranje tužitelja u svim aspektima njegove ličnosti i profesionalnog statusa.

Kako pravna sudbina tužbenog zahtjeva za naknadu štete izravno zavisi o utvrđenju diskriminacije, to su nižestepene presude u tom dijelu odbijajuće odluke za naknadu nematerijalne i materijalne štete, takođe zasnovane na pravilnoj primjeni materijalnog prava.

Ovaj sud je ocijenio i ostale revizijske navode tužitelja, ali pošto nisu od odlučnog značaja sa aspekta predmeta spora (čl. 253. u vezi sa čl. 231. ZPP) na drugačiju odluku nije ih posebno obrazlagao, s tim da nije cijenio navode koji se odnose na pogrešno ili nepotpuno utvrđeno činjenično stanje, jer se iz tih razloga revizija ne može izjaviti (čl.240. st.2. ZPP).

Kako ne postoje razlozi zbog kojih je revizija izjavljena, a ni razlog na koji ovaj sud pazi po službenoj dužnosti valjalo je reviziju odbiti primjenom odredbe člana 248. ZPP.

U skladu sa članom 397. stav 1. u vezi sa članom 386. stav 1. ZPP odbijen je zahtjev tužitelja za nadoknadu troškova sastava revizije, s obzirom da nije postigao uspjeh u revizijskom postupku, a takođe odbijen je i zahtjev prvotuženog za nadoknadu troškova za sastav odgovora na reviziju, jer ovi troškovi u povodu revizije nisu bili potrebni (čl. 397. st. 1. u vezi sa čl. 387. st. 1. ZPP).

Predsjednica vijeća
Amira Sadović, s.r.